

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนศึกษาถึง ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในจังหวัดเชียงใหม่ รวมจำนวนเกษตรกรทั้งหมด 92 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์ค่าไคสแควร์ (Chi - square test) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficients) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคม (Statistical Package for the Social Sciences, SPSS/PC⁺)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม

อายุ จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 39.1 มีอายุระหว่าง 50-59 ปี รองลงมา ร้อยละ 26.2 มีอายุระหว่าง 40 - 49 ปี ร้อยละ 39.1 มีอายุระหว่าง 50 - 59 ปี และเกษตรกรส่วนน้อย ร้อยละ 5.4 มีอายุน้อยกว่า 40 ปีและมากกว่า 70 ปี ส่วนใหญ่เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการฯ ร้อยละ 39.1 มีอายุ 50 - 59 ปี โดยมีอายุต่ำสุด 34 ปี อายุสูงสุด 75 ปี อายุเฉลี่ย 54.25 ปี

ระดับการศึกษา จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำ ในโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 45.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมาร้อยละ 32.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 8.7 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 10.9 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเกษตรกรส่วนน้อยร้อยละ 1.1 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา โดยที่ส่วนใหญ่ที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการฯ ร้อยละ 45.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4

จำนวนสมาชิกในครอบครัว เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 52.2 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1 – 3 คน รองลงมาร้อยละ 46.7 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 – 6 คน และส่วนน้อยเกษตรกรร้อยละ 1.1 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 7 คน โดยที่เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 52.2 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1 - 3 คน และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่ำสุด 1 คน มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวสูงสุด 7 คนมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 3.52 คน

รายได้รวมของครอบครัว จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการฯ ร้อยละ 30.4 มีรายได้รวมของครอบครัว 50,000 – 79,999 บาท/ปี รองลงมาร้อยละ 29.4 มีรายได้รวมของครอบครัว 20,000-49,999 บาท/ปี ร้อยละ 16.3 มีรายได้รวมของครอบครัว 80,000 – 109,999 บาท/ปี และมีรายได้รวมครอบครัวมากกว่า 110,000 บาท/ปี ส่วนน้อยเกษตรกรร้อยละ 7.6 มีรายได้น้อยกว่า 20,000 บาท/ปี โดยที่เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำ ในโครงการฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 30.4 มีรายได้รวมของครอบครัว 50,000-79,999 บาท/ปี มีรายได้รวมของครอบครัวต่ำสุด 6,000 บาท/ปี มีรายได้รวมของครอบครัวสูงสุด 200,000 บาท/ปี โดยมีรายได้รวมของครอบครัวเฉลี่ย 53,250 บาท/ปี

ขนาดพื้นที่ถือครอง เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.3 มีขนาดพื้นที่ถือครอง 5 – 10 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 28.8 มีขนาดพื้นที่ถือครอง 11 - 15 ไร่ ร้อยละ 20.6 มีขนาดพื้นที่ถือครองมากกว่า 15 ไร่ และส่วนน้อยร้อยละ 3.3 มีขนาดพื้นที่ถือครองน้อยกว่า 5 ไร่ ส่วนใหญ่เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการฯ ร้อยละ 53.3 มีขนาดพื้นที่ถือครอง 5- 10 ไร่ โดยที่มีขนาดพื้นที่ถือครองต่ำสุด 2 ไร่ ขนาดพื้นที่ถือครองสูงสุด 70 ไร่ และมีขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 12.25 ไร่

ขนาดพื้นที่ทำกิน เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.5 มีขนาดพื้นที่ทำกิน 5 - 10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 22.8 มีขนาดพื้นที่ทำกิน 11 - 15 ไร่ ร้อยละ 10.9 มีขนาดพื้นที่ทำกินน้อยกว่า 5 ไร่ และส่วนน้อยเกษตรกรร้อยละ 9.8 มีขนาดพื้นที่ถือทำกินมากกว่า 15 ไร่ โดยส่วนใหญ่ เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำร้อยละ 56.5 มีขนาดพื้นที่ทำกิน 5 - 10 ไร่ โดยมีขนาดพื้นที่ทำกินน้อยที่สุด 1 ไร่ มีขนาดพื้นที่ทำกินมากที่สุด 25 ไร่ และมีขนาดพื้นที่ทำกินเฉลี่ย 2.85 ไร่

แรงงานในครัวเรือน เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 72.8 มีแรงงานในครัวเรือน 1 - 2 คน รองลงมาร้อยละ 22.8 มีแรงงานในครัวเรือน 3 - 4 คน และส่วนน้อยเกษตรกรร้อยละ 3.4 มีแรงงานในครัวเรือน 5 - 6 คน โดยที่เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 93.5 มีแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน โดยมีแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน และมีแรงงานในครัวเรือนสูงสุด 5 คน และมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.16 คน

แหล่งความรู้และข่าวสาร เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการฯ ร้อยละ 29.3 ได้รับความรู้ข่าวสารจากเพื่อนบ้าน ร้อยละ 40.2 ได้รับความรู้ข่าวสารจากหอกระจายข่าว ร้อยละ 53.3 ได้รับความรู้ข่าวสารจากวิทยุ ร้อยละ 66.3 ได้รับความรู้ข่าวสารจากโทรทัศน์ ร้อยละ 62 ได้รับความรู้ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 39.1 ได้รับความรู้ข่าวสารจากผู้นำท้องถิ่น ร้อยละ 66.3 ได้รับความรู้ข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมฯ ร้อยละ 43.5 ได้รับความรู้ข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ประมง ร้อยละ 21.7 ได้รับความรู้ข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ร้อยละ 21.7 และได้รับความรู้จากแหล่งอื่น เช่น เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ 3.3 โดยที่เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.3 ได้รับความรู้ข่าวสารจากโทรทัศน์ รองลงมาร้อยละ 62 ได้รับความรู้ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ และร้อยละ 53.3 ได้รับความรู้ข่าวสารจากวิทยุ และโดยเฉลี่ยเกษตรกรได้รับข่าวสารระดับปานกลาง

การศึกษาดูงาน เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่วนใหญ่ เคยได้รับการศึกษาดูงาน คิดเป็นร้อยละ 90.2 และไม่เคยศึกษาดูงานคิดเป็นร้อยละ 9.8

การเข้ารับการฝึกอบรม เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่วนใหญ่เกษตรกรเคยได้รับการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 84.8 และเกษตรกรไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 15.2

การมีส่วนร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่และเกษตรกร เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ร้อยละ 58.7 ได้รับการปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่ ส่วนร้อยละ 50 ได้รับการเข้าร่วมประชุมกับเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 56.3 ได้มีการนำความรู้ไปถ่ายทอดได้ ร้อยละ 45.7 ได้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ร้อยละ 41.3 ได้มีการแสดงข้อคิดเห็นและนำข้อคิดเห็นมาวางแผนร่วมกับเจ้าหน้าที่ และร้อยละ 53.3 ได้มีการร่วมติดตามผลกับเจ้าหน้าที่ ส่วนใหญ่การมีส่วนร่วมของเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 95.7 เกษตรกรได้เข้าร่วมประชุมกับเจ้าหน้าที่ รองลงมาร้อยละ 92.2 การนำความรู้ใหม่ไปถ่ายทอดได้ และร้อยละ 90.2 ได้มีการปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่ โดยมีระดับของการมีส่วนร่วมปานกลาง

การสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ เกษตรกรที่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ร้อยละ 48.9 เกษตรกรได้รับการสนับสนุนในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ ส่วนร้อยละ 45.7 มีการชี้แจงให้ความรู้ ร้อยละ 68.5 มีการสนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน ร้อยละ 60.9 มีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตและให้เทคโนโลยีการผลิต ร้อยละ 46.7 มีการมีโอกาสให้คำปรึกษา และร้อยละ 45.7 มีการติดตามผลและประเมินผล โดยที่ส่วนใหญ่การสนับสนุนของเจ้าหน้าที่มีส่วนสนับสนุนในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ รองลงมาร้อยละ 91.3 การมีโอกาสให้คำปรึกษาของเจ้าหน้าที่ และร้อยละ 90.3 มีการชี้แจงให้ความรู้ และการสนับสนุนปัจจัยการผลิตและให้เทคโนโลยีการผลิต โดยมีระดับการสนับสนุนน้อย

2. การใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ลักษณะการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการฯ ของเกษตรกร ร้อยละ 54.3 มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในการทำนา ส่วนร้อยละ 14.1 มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในการปลูกพืชไร่ ร้อยละ 24 มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในการปลูกไม้ผล ร้อยละ 51.1 มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในการปลูกพืชผักร้อยละ 54.3 มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำจากการเลี้ยงสัตว์ และร้อยละ 93.5 มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในการทำการประมง โดยที่ส่วนใหญ่เกษตรกรมีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในการทำนามีค่าสูงสุด และเกษตรกรมีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในการปลูกพืชไร่ต่ำสุด โดยที่เกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในปริมาณน้อยเนื่องจากมีแหล่งน้ำอื่นๆมาช่วยบรรเทาความขาดแคลนในหน้าแล้ง

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมกับตัวแปรตามคือการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ มี 3 ตัวแปร คือ ขนาดพื้นที่ทำกิน แหล่งความรู้และข่าวสาร และจำนวนแรงงานในครัวเรือน ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้รวมของครอบครัว การศึกษาดูงาน การเข้ารับการฝึกอบรมการมีส่วนร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่และเกษตรกรและการสนับสนุนของเจ้าหน้าที่

4. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามความเห็นของเกษตรกร ได้แก่ ขาดเงินทุน ราคาปัจจัยการผลิตมีราคาแพง ราคาผลผลิตไม่แน่นอน การถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง เจ้าหน้าที่มีการดำเนินงานที่ล่าช้า การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ไม่สะดวกและไม่มีความชัดเจน

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีผลการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามความเห็นของเกษตรกร ได้แก่ การให้รัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือต่อในเรื่องปัจจัยการผลิต และการช่วยเหลือด้านสินเชื่อทางการเกษตรเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงาน ความต้องการสระน้ำใน

ไร่นาเพิ่มเติม เนื่องจากมีความขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง การอบรมความรู้ทางด้านการเกษตรมากขึ้นกว่าเดิมหรือจัดอบรมให้เกษตรกรได้มีโอกาสรับความรู้ทางด้านการเกษตรมากกว่านี้ และรัฐบาลควรเพิ่มเจ้าหน้าที่มาดูแลให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

ปัจจัยที่มีผลความสัมพันธ์ต่อการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ มี 3 ปัจจัย ดังต่อไปนี้

1. ขนาดพื้นที่ทำกิน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ขนาดพื้นที่ทำกินของเกษตรกรน้อยจะมีผลต่อการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่มากกว่าเกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ทำกินเพราะว่าการนำทฤษฎีใหม่มาใช้นั้นจำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบของกิจกรรมต่างๆภายในไร่นาและปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับพื้นที่สภาพเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิศักดิ์ (2540) ที่พบว่า พื้นที่ถือครองมีผลต่อปัจจัยการปฏิบัติการเกษตรผสมผสานเชิงอนุรักษ์ และอินทร์โพธิ์ (2539) ที่พบว่า ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรของเกษตรกร

2. จำนวนแรงงานในครัวเรือน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่จำนวนแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรน้อยมีผลต่อการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่มากกว่าเกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนมากเพราะจากความเป็นมาของโครงการเป็นการดำเนินการพัฒนาการเกษตร เพื่อรองรับแรงงานที่กลับสู่ชนบท โดยมีการกำหนดมาตรการ และแผนงานในการช่วยเหลือแรงงานที่ว่างงานหรือถูกเลิกจ้างที่เดินทางกลับสู่ภูมิลำเนา และประสงค์จะประกอบอาชีพด้านการเกษตรให้ได้ทำงานมีอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืน สอดคล้องกับการศึกษาของ อินทร์โพธิ์ (2539) ที่พบว่า แรงงานในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรของเกษตรกร

3. แหล่งความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยที่เกษตรกรได้รับความรู้ข่าวสาร 1-3 แหล่ง มีร้อยละ 17.4 และเกษตรกรที่ได้รับความรู้ข่าวสารมากกว่า 3 แหล่ง มีร้อยละ 82.6 แสดงว่า เกษตรกรที่ได้รับความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่มากแหล่ง จะมีระดับการใช้ประโยชน์

จากสระน้ำมากกว่าเกษตรกรที่ได้รับความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากสระน้ำน้อยแหล่ง และแหล่งความรู้ส่วนใหญ่ได้มาจากโทรทัศน์ เพราะจากแผนการดำเนินกิจกรรมของโครงการ เกษตรทฤษฎีใหม่ มีการดำเนินการด้านประชาสัมพันธ์และเผยแพร่โครงการ เพื่อเผยแพร่แนวทาง ในการทำการเกษตรในแนวทฤษฎีใหม่ ผ่านสื่อประเภทต่างๆ เช่น เอกสาร แผ่นพับ วิทยู และ สื่อสารมวลชน และเป็นการชี้แจงหลักการของการพัฒนาการเกษตร ตามแนวทฤษฎีใหม่ ซึ่งสอดคล้องจากการศึกษาของ สุทธิศักดิ์ (2540) พบว่า การรับข่าวสารมีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อ ความรู้ เกี่ยวกับการทำการเกษตรผสมผสานในเชิงอนุรักษ์ และ อินทร์โพธิ์ (2539) ที่พบว่า การรับรู้ ข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการปรับ โครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร ของเกษตรกร

การใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

เกษตรกรมีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่มาทำการทำนาหรือ ปลูกข้าวมากที่สุด ซึ่งเกษตรกรทุกคนมีการใช้ประโยชน์จากสระน้ำเพื่อทำการประมง อธิบายได้ว่า การใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร เนื่องจากการเกษตร ทฤษฎีใหม่มีการดำเนินการสำรวจความต้องการของเกษตรกร และจัดทำแผนสนับสนุน โครงสร้าง พื้นฐาน โดยเฉพาะแหล่งน้ำซึ่งเป็นปัจจัยหลักของแนวทางการพัฒนาตามทฤษฎีใหม่ โดยเฉพาะ พื้นที่ที่มีผู้ถือครองเป็นเกษตรกรรายย่อยและยากจน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของการพัฒนาตาม แนวทฤษฎีใหม่ ซึ่งเกษตรกรที่อยู่นอกเขตชลประทานและไม่มีแหล่งน้ำอย่างอื่นนอกจากน้ำฝน สามารถมีแหล่งน้ำเป็นของตนเอง เกษตรกรสามารถเก็บน้ำในช่วงฤดูฝนไว้ใช้ในฤดูแล้ง ซึ่ง เกษตรกรที่ได้รับสระน้ำสามารถเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อเป็นอาหารบริโภคหรือเป็นอาชีพเสริม โดยที่การ ทำเกษตรทฤษฎีใหม่จำเป็นต้องมีสระน้ำที่ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกษตรกรมีการใช้ ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. เจ้าหน้าที่ควรมีการสนับสนุนให้มีกิจกรรมที่มีการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต สนับสนุนให้ เกษตรกรในพื้นที่รวมกลุ่ม โดยให้เกษตรกรมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยเป็นไปตามความสมัครใจตามภูมิปัญญาพื้นบ้าน สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนและเป็นไป ตามลักษณะธรรมชาติที่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเอง
2. จัดให้มีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์และเผยแพร่การให้ความรู้แก่เกษตรกรด้านการ

จัดการน้ำอย่างเหมาะสม เนื่องจากสภาพปัจจุบันยังมีการขาดแคลนน้ำ เพื่อให้เกษตรกรใช้น้ำอย่าง
คุ้มค่าและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์จากสระน้ำในโครงการ
เกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ จึงขอเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไปดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่
กับเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เนื่องจากเกษตรกรที่มีการทำการเกษตรทฤษฎี
ใหม่ลดลง
2. ควรมีการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการน้ำในไร่นาแก่เกษตรกรที่ทำการ
เกษตรทฤษฎีใหม่โดยที่ต้องคำนึงถึงสภาพพื้นที่
3. ศึกษาการดำเนินงานการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกร
เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับการใช้จ่าย โดยที่เกษตรกรสามารถพึ่งพา
ตนเองได้